

ACCENT UNIVERSAL

A la segona lectura d'aquest diumenge llegim un fragment de la primera carta a Timoteu (1 Tm 2,1-8). En el text s'hi poden reconèixer tres parts: 1) la pregària per les autoritats (vv. 1-4); 2) l'afirmació que només hi ha un Déu i també que només hi ha un mitjancer, Jesucrist (vv. 5-6); 3) la referència de la missió de Pau als pagans (vv.7-8).

En el prec de pregar per les autoritats trobem els antecedents de les pregàries dels fidels, que en les nostres celebracions eucarístiques, preguen pels governants. La indicació permet pensar en la situació de les comunitats cristianes pel que fa a les seves relacions amb les autoritats romanes. En el moment de redacció de la carta, inicis del segle II, s'havien produït persecucions de caràcter local (la de Neró dels anys 64-68 és la més coneguda); no s'havien produït les de caràcter general en tot l'imperi. Els problemes més greus els havia originat el culte a l'emperador. Arreu de l'imperi es cremava encens i es feien ofrenes davant la imatge de l'emperador. Alguns d'ells havien exigut que se'ls considerés autèntics déus: Calígula i Domicià, que regnà del 81 al 96 i s'atorgà els títols de déu i senyor. El culte a l'emperador pretenia ser una factor d'unitat en tot l'imperi, constituït per un planter de pobles molt diferents i ètnies molt variades.

Les comunitats cristianes no posaven en qüestió el principi d'autoritat. En altres textos del Nou Testament s'hi veu reconeguda la submissió a l'autoritat (Rm 13,1 i 1 Pe 2,13). Hi cap la possibilitat de la sintonia amb el judaisme que considerava els governants instruments de l'acció de Déu (Is 45,1-8). Que fossin els seus perseguidors no impedia pregar per ells, donat que el mateix Jesús ho havia dit (Mt 5,44) i textos de Pau parlen de beneir els perseguidors (Rm 12,14 i 1Co 4,12). El que no podien acceptar de cap de les maneres era admetre el culte a l'emperador en tant que suposava incloure aquest entre les tantes divinitats estatals. La no acceptació de l'emperador com un déu i el rebuig al seu culte es compensava amb la pregària i amb això es pretenia afavorir que les comunitats cristianes poguessin portar una vida tranquil·la i serena (v. 2).

Per evitat malentesos en qüestió de competències divines, segueixen en el text dues afirmacions: Hi ha un sol Déu i hi ha un sol mitjancer. Davant la multiplicat de déus de la mitologia grecoromana, davant les pretensions divines dels emperadors, s'afirma l'existència d'un únic Déu. És un Déu universal i en tant que universal, neutralitza les pretensions de qualsevol altre déu o de l'emperador. Aquesta universalitat garanteix la salvació per a tots els homes: "vol que tots els homes se salvin i arribin al coneixement de la veritat" (v.4). Aquesta universalitat és molt present a tot al llarg de la lectura litúrgica. Torna a sortir quan es diu que Jesús es donà com a rescat per a tots els homes (v.6) o quan diu que "els homes preguin per tot arreu i que puguin alçar unes mans pures" (v.8). La salvació de Déu arriba per Jesucrist, únic mitjancer. Que ningú pensi en Moisès intermediari entre Déu i el poble (Ex 32,11-30; Lv 10,11; Gl 3,19-20), ni en l'emperador, intercessor davant els déus a fi que aquests garantissin per a l'imperi la pau i la prosperitat.

El text de la primera carta a Timoteu presenta Pau com si fos l'autor de la carta. Per fer versemblant aquesta proposta es menciona la figura de l'apòstol fent una afirmació contundent i rotunda sobre la seva tasca d'instrucció als pagans. Això emfatitza el to universal del text. La salvació universal, que ve de Déu, ha arribat als pagans gràcies a la tasca de Pau.

Diumenge 25 durant l'any
22 de Setembre de 2013